

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Jiřího Vilda a soudců JUDr. Jiřího Krahuly a Mgr. Tomáše Hodného ve věci žalobce **Finančního úřadu pro Ústecký kraj**, se sídlem v Ústí nad Labem, Velká hradební č. 39/61, proti žalované [REDACTED], nar. [REDACTED] bytem v [REDACTED] zastoupené JUDr. Dušanem Rendlem, advokátem se sídlem v Mostě, Slovenského národního povstání č. 1872, o neúčinnost darovací smlouvy, o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Mostě ze dne 29.11.2013, č.j. 17 C 389/2010-30, **t a k t o :**

- I. Rozsudek okresního soudu **s e m ě n í** tak, že se určuje, že vůči žalobci je právně neúčinná darovací smlouva ze dne 22.1.2010 uzavřená mezi dárce[m] [REDACTED], nar. [REDACTED] a obdarovanou [REDACTED], nar. [REDACTED], která je evidována pod č. V [REDACTED]/2010-[REDACTED]-2 u Katastrálního úřadu pro Ústecký kraj, Katastrální pracoviště Most a jejímž předmětem je bytová jednotka č. [REDACTED] způsob užití byt, v budově Horní Litvínov č.p. [REDACTED], LV [REDACTED] bytový dům, postavený na parcele p.č. [REDACTED], zastavěná plocha a nádvoří, a spoluvlastnický podíl na společných částech domu a pozemku v rozsahu 4918/456678, na budově, Horní Litvínov, č.p. [REDACTED] bytový dům, na pozemku zastavěná plocha a nádvoří p.č. [REDACTED]

- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.
- III. Žalovaná je povinna zaplatit Okresnímu soudu v Mostě soudní poplatek za řízení v celkové výši 3.000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu na určení, že darovací smlouva ze dne 22.1.2010 uzavřená mezi dárce[m] [REDAKCE] nar. [REDAKCE] a obdarovanou [REDAKCE] nar. [REDAKCE] která je evidována pod č. V [REDAKCE] 2010-[REDAKCE]-2 u Katastrálního úřadu pro Ústecký kraj, Katastrální pracoviště Most, jejímž předmětem je dle této evidence bytová jednotka č. [REDAKCE] způsob užití byt, v budově Horní Litvínov č.p. [REDAKCE] LV [REDAKCE] bytový dům, postavený na parcele p.č. „[REDAKCE]“, zastavěná plocha a nádvoří, a spoluvlastnický podíl na společných částech domu a pozemku v rozsahu 4918/456678, na budově, Horní Litvínov, č.p. [REDAKCE] bytový dům, na pozemku zastavěná plocha a nádvoří p.č. [REDAKCE] je vůči žalobci právně neúčinná (výrok I.) a žalobci uložil povinnost zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení částku 11.132 Kč, k rukám právního zástupce žalované, do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok II.).

Okresní soud rozhodl o odpůřící žalobě, již se žalobce domáhal rozhodnutí, podle něhož je darovací smlouva ze dne 22.1.2010 uzavřená mezi jeho dlužníkem [REDAKCE] a žalovanou [REDAKCE] vůči němu právně neúčinná. Okresní soud věc posuzoval dle ustanovení § 42a odst. 1, 2, 3 občanského zákoníku platného do 31.12.2013. Na základě provedeného dokazování, které v odůvodnění rozsudku podrobně popsal, měl za prokázanou písemnou darovací smlouvu ze dne 22.1.2010 uzavřenou mezi dárkyní [REDAKCE] a obdarovanou [REDAKCE] jejímž předmětem je bytová jednotka č. [REDAKCE] nacházející se v Horním Litvínově, budově čp. [REDAKCE] a podíl na společných částech domu a pozemcích. Dále měl za prokázané, že žalobce má vůči [REDAKCE]

nar. [REDAKCE] vymahatelné pohledávky ve smyslu § 42a odst. 1 obč. zák., resp. vykonatelné exekuční tituly. Pokud se okresní soud zabýval okolnostmi, za nichž byla uvedená darovací smlouva uzavřena, přisvědčil tvrzení žalované, že neměla v úmyslu zkrátit žalobce jako věřitele, a podle jeho názoru žalovaná vynaložila v souvislosti s uzavřením darovací smlouvy náležitou pečlivost, když o dluhích matky (dárkyně) nevěděla, proto finanční situaci matky nezjišťovala (okresní soud shledal důvody pro uplatnění výjimky předpokládané ustanovením § 42a odst. 2 obč. zák.). Žalované nekladl k tíži ani to, že se nedotázala u příslušného finančního úřadu na stav dluhů matky, neboť finanční úřad by takový požadavek musel odmítnout. Okresní soud vycházel rovněž ze zjištění, že dárkyně – matka žalované darovala žalované předmětnou bytovou jednotku proto, že matka žalované žije od roku 2008 v Praze, kde pokračovala ve své podnikatelské činnosti. Žalovaná v roce 2009 odmaturovala a vzhledem k tomu, že její matka v uvedeném bytě již delší dobu nebydlela, žalovaná ji požádala, aby jí byt darovala, protože žalovaná bydlela v bytě několik let sama. Po maturitě začala žalovaná vydělávat a byt jí byl matkou darován, aby žalovaná nesla veškeré náklady s bytem spojené. Okresní soud také zjistil, že od léta 2009 byla vážně nemocná starší sestra žalované, která se odstěhovala za matkou do Prahy, a zhoršená finanční situace rodiny v důsledku zdravotních problémů starší dcery [REDAKCE] matku žalované zatížila natolik, že potřebovala, aby nájem v bytě v Litvínově platila po maturitě žalovaná. Navíc matku žalované v té době opustil manžel.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce odvolání. Konstatoval (správné) zjištění okresního soudu o tom, že žalobce ke dni podání žaloby evidoval vůči dárkyni [REDAKCE] daňové nedoplatky a disponoval vůči ní exekučními tituly ve smyslu ust. § 274 o.s.ř., dále že předmětná darovací smlouva byla uzavřena mezi dlužníkem a osobou jemu blízkou (dcerou), v důsledku čehož dlužnice pozbyla majetek, z něhož mohla být pohledávka žalobce, byť třeba jen částečně, uspokojena. S poukazem na zjištění, že žalovaná v předmětném bytě bydlela sama již několik let před darováním, nejméně však po maturitě (od druhé poloviny roku 2009), žalobce zdůraznil, že žalovaná musela mít povědomost o korespondenci zasílané dárkyni na adresu předmětného bytu tehdejšími Finančním úřadem v Litvínově. To mělo žalované signalizovat možnost nevypořádání daňových záležitostí dárkyně, tedy že darováním dojde ke zkrácení uspokojení případného

věřitele. Přes tuto skutečnost, jak bylo prokázáno výpověďmi svědků, se žalovaná ani nepokusila, i s ohledem na podnikatelskou činnost dárkyně, o jakémkoliv zjištění možnosti zkrácení věřitele – např. pouhým dotazem u dárkyně. Vůbec tedy nevynaložila náležitou pečlivost, aby mohla úmysl dlužníka zkrátit věřitele poznat. Žalovaná si také mohla od dárkyně vyžádat doložení potvrzení o bezdlužnosti od příslušného finančního úřadu, ale ani k tomu ze strany žalované nedošlo. I kdyby si takové potvrzení vyžádala sama žalovaná, byla by příslušným finančním úřadem informována o tom, že takovéto potvrzení bude vydáno pouze osobě oprávněné, tj. příslušnému daňovému subjektu. Na základě takové informace by pak žalovaná mohla věc řešit právě s dárkyní. Žalovaná v tomto směru bez závažných důvodů vůbec nekonala, nevyvinula tedy žádnou náležitou pečlivost v tomto směru. Žalobce dále uvedl, že i s přihlédnutím k tomu, že na daný případ dopadá presumpce úmyslu dlužníka zkrátit věřitele i vědomost osoby blízké o existenci tohoto úmyslu dlužníka, byl tento úmysl dlužníka v řízení prokázán a k tomuto zkrácení věřitele skutečně došlo. Podle názoru žalobce okresní soud pochybil, jestliže aplikoval výjimku předpokládanou ustanovením § 42a odst. 2 obč. zák. na posuzovanou věc a nesprávná je i argumentace, kterou použil. Odvolatel navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žalobě se vyhovuje a žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Žalovaná navrhla, aby byl napadený rozsudek potvrzen jako věcně správný.

Krajský soud jako soud odvolací přezkoumal napadený rozsudek, jakož i řízení jemu předcházející, a odvolání žalobce shledal důvodným.

Odporovatelnost právním úkonům se realizuje prostřednictvím odpůřčí žaloby. V daném případě podal žalobce dne 26.11.2010 odpůřčí žalobu s cílem vydání soudního rozhodnutí, podle kterého je vůči věřiteli neúčinný zkracovací právní úkon učiněný dlužníkem. Toto rozhodnutí se stává podkladem k tomu, aby se věřitel mohl s úspěchem domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co odporovaným právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku. Odporovaným právním úkonem je zde písemná darovací smlouva ze dne 22.1.2010 uzavřená mezi dárkyní [redacted] a obdarovanou [redacted] (žalovanou), jejímž předmětem je konkrétní bytová jednotka a podíl

na společných částech domu a pozemku. Uzavření této darovací smlouvy nebylo mezi účastníky sporné, stejně jako skutečnost, že účastník této smlouvy – dárkyně [REDACTED] byla v době uzavření darovací smlouvy dlužníkem žalobce, přičemž věřitel opíral své pohledávky o vykonatelný exekuční titul (platební výměr). Nebyl rovněž zjištěn žádný konkrétní majetek dárkyně, z něhož by mohla svůj dluh vůči věřiteli (žalobci) alespoň částečně uspokojit. Potud okresní soud učinil správná skutková zjištění a na daný případ správně aplikoval ustanovení § 42a odst. 1, 3 občanského zákoníku platného do 31.12.2013, tedy i v době uzavření předmětné darovací smlouvy.

Okresní soud však pochybil, jestliže na zjištěný skutkový stav nesprávně aplikoval ustanovení § 42a odst. 2 občanského zákoníku platného do 31.12.2013. Pro rozhodnutí věci byla totiž významná také skutečnost, že darovací smlouva ze dne 22.1.2010 byla uzavřena mezi osobami blízkými (matkou jako dárkyní a dcerou jako obdarovanou). Podle § 42a odst. 2 obč. zák. bylo možné odporovat právním úkonům, které dlužník učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám a právním úkonům, kterými byli věřitelé dlužníka zkráceni a k nimž došlo v posledních třech letech mezi dlužníkem a osobami jemu blízkými (§ 116, 117), nebo které dlužník učinil v uvedeném čase ve prospěch těchto osob, s výjimkou případu, kdy druhá strana tehdy dlužníkům úmysl zkrátit věřitele i při náležité pečlivosti nemohla poznat.

Z uvedeného plyne, že prokázání úmyslu dlužníka není podmínkou odporovatelnosti tehdy, jestliže je (zde obdarovanou) osoba dlužníku blízká. Úmysl dlužníka zkrátit jeho věřitele v takovém případě zákon předpokládá. Osoba dlužníkovi blízká (žalovaná) nese proto, chce-li se proti odpůrci žalobě ubránit, břemeno tvrzení a břemeno důkazní, je tedy na ní, aby prokázala, že úmysl zkrátit věřitele nemohla v době učinění odporovatelného právního úkonu i při náležité pečlivosti rozpoznat. Úspěšná obrana žalované musí spočívat nejen v jejím tvrzení, že o úmyslu dlužníka zkrátit odporovaným právním úkonem věřitele nevěděla a ani nemohla vědět, ale také v tvrzení a prokázání toho, že o tomto úmyslu nevěděla a ani nemohla vědět, přestože vyvinula pečlivost k poznání tohoto úmyslu dlužníka a šlo o náležitou pečlivost. Vynaložení náležité pečlivosti předpokládá, že osoba dlužníkovi blízká vykonala s ohledem na okolnosti případu a s přihlédnutím k obsahu právního úkonu

dlužníka takovou činnost (aktivitu), aby úmysl dlužníka zkrátit věřitele, který tu v době odporovaného právního úkonu objektivně vzato musel být, z jejích úmyslů poznala – aby se o tomto úmyslu dozvěděla. Zákon po této osobě požaduje, aby se při právních úkonech s dlužníkem nebo při právních úkonech, které dlužník učinil v její prospěch, tímto úkonem přesvědčila, že právní úkon věřitele dlužníka nezkracuje. Takto je uvedené zákonné ustanovení konstantně vykládáno i judikaturou (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 749/2005 ze dne 15.9.2005).

Podle názoru odvolacího soudu okresní soud učinil nesprávný závěr, že se žalovaná odpůří žalobě úspěšně „ubránila“. Z provedeného dokazování a z jím zjištěných skutečností totiž nevyplývá, že by žalovaná vyvinula jakoukoliv aktivitu k tomu, aby úmysl dlužníka zkrátit věřitele poznala. Naopak, z provedených důkazů vyplývá, že žalovaná sama nic v tomto směru nezjišťovala, dárkyně (matka žalované) [REDAKCE] jako svědkyně výslovně uvedla, že s dcerou (žalovanou) o svých dluzích nemluvila, žalovaná se jí na dluhy neptala. Tato pasivita žalované však nemůže vyznít k jejímu prospěchu, vyžaduje-li zákon určitou míru aktivity. Žalovaná nemůže svoji nečinnost „omlouvat“ nevědomostí a tím, že ze svého pohledu neměla důvod cokoli zjišťovat o finanční situaci své matky, pokud to v souvislosti s darováním udělat, přinejmenším ve vztahu ke své matce, mohla a měla. Učinil-li tedy okresní soud správná zjištění – zjistil uvedenou pasivitu žalované, měl při správném výkladu a použití ustanovení § 42a odst. 2 obč. zák. uzavřít, že žalovaná se odpůří žalobě neubránila, tedy měl žalobě vyhovět.

Vzhledem k zásadě předvídatelnosti rozhodnutí soudu, poskytl odvolací soud za stávajícího skutkového stavu věci žalované, která nesla ve sporu břemeno tvrzení i břemeno důkazní k výše uvedeným rozhodným skutečnostem, podrobné poučení dle § 118a odst. 1, 3 o.s.ř. (zachycené v protokolu o odvolacím jednání ze dne 14.10.2015). Na výzvu odvolacího soudu, spojenou s příslušným poučením o následcích pro případ, že svá tvrzení nedoplní nebo je neprokáže, žalovaná reagovala podáním ze dne 29.10.2015, v němž bez dalšího navrhla pouze provedení důkazu výsledkem žalované a výsledkem svědka [REDAKCE]. S ohledem na to, že žalovaná si po poučení odvolacím soudem musela být vědoma okruhu právně významných skutečností, jež jsou významné z hlediska skutkové podstaty

právní normy, která má být aplikována, a přesto jejím důkazním návrhům nepředcházelo žádné její tvrzení, které by mělo být navrženými důkazy prokázáno (nebylo zřejmé, k prokázání jaké konkrétní skutkové okolnosti je důkaz navrhován), odvolací soud považoval tyto důkazní návrhy žalované za neurčité a z tohoto důvodu návrh na provedení důkazů zamítl. Ani v průběhu odvolacího řízení tak nedoznal skutkový stav zjištěný okresním soudem změn, a správné použití ustanovení § 42a odst. 2 obč. zák. proto vede k závěru, že žalobce podal řádnou a důvodnou odpůřčí žalobu, jíž se žalovaná svými tvrzeními a důkazy neubráníla.

Z vyložených důvodů odvolací soud podle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, jak je ve výrokové části uvedeno, tedy žalobě zcela vyhověl.

Změnil-li odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, rozhodl v souladu s ustanovením § 224 odst. 2 o.s.ř. i o nákladech řízení u soudu prvního stupně (rozhodl o všech dosavadních nákladech řízení). Vzhledem k tomu, že v řízení byl zcela úspěšný žalobce, měl by podle § 142 odst. 1 o.s.ř. vůči žalované právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení. Žalobce se však práva na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů vzdal. Této procesní situaci odpovídá výrok o tom, že právo na náhradu nákladů řízení nemá žádný z účastníků.

Byl-li v řízení zcela úspěšný žalobce ze zákona osvobozen od placení soudních poplatků, uložil odvolací soud podle § 2 odst. 3 zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, neúspěšné žalované povinnost zaplatit soudní poplatky státu, které měl platit žalobce (dle položky 2 písm. c) zákona o soudních poplatcích ve znění účinném v době podání žaloby a dle položky 4 bodu 1. písm. c) zákona o soudních poplatcích ve znění účinném v době podání odvolání) v celkové výši 3.000 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (§ 160 odst. 1 o.s.ř.), na účet Okresního soudu v Mostě.

Proti tomuto rozsudku **I z e** podat dovolání za podmínek ustanovení § 237 o.s.ř. k Nejvyššímu soudu ČR do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu,

který rozhodoval v prvním stupni. Přípustnost dovolání (§ 237 až 238a) je oprávněn zkoumat jen dovolací soud.

V Ústí nad Labem dne 19. února 2016

Mgr. Jiří Vild v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

Jitka Kramářová